

5.9.2024

Mikrobilääkeresistenssin torjunnan kansallisen asiantuntijaryhmän kokous (MTKA 3/2024)

Aika torstai 5.9.2024, klo 10–12

Paikka: Microsoft Teams -kokous / THL, Mannerheimintie 166, kokoushuone A0
Hypoteesi

Kokousmateriaalit:

Sihteerit:

Tutkija Saija Toura, THL

Paikalla:

Vastaava asiantuntijalääkäri Maija Pihlajamäki, KELA

Ylilääkäri Riitta Niittyvuopio, FIMEA

Lääkintöneuvos Anni Virolainen-Julkunen, STM

Erityisasiantuntija Elina Asola, STM (varajäsen)

Neuvotteleva virkamies Eero Rautiainen, MMM (varajäsen)

Erityisasiantuntija Saija Kalenius, Ruokavirasto

Neuvotteleva virkamies Eeva Nurmi, YM

Ympäristöneuvos Ari Kangas, YM, (varajäsen)

Ylilääkäri Kaisu Rantakokko-Jalava, Tyks laboratoriot (alkaen klo 11, kohta 4b)

Opetusneuvos Dinah Arifulla, Opetushallitus

Johtava asiantuntija Saara Raulo, Ruokavirasto, Zoonosikeskuksen johtaja (alkaen klo 10.35, kohta 4.b)

Erikoislääkäri Heikki Ilmavirta, Itä-Suomen yliopisto ja ISLAB

Hygieniahoitaja Sirpa Ukkola, OYS Infektioyksikkö

Ylilääkäri Emmi Sarvikivi, THL

Johtava asiantuntija Saara Salmenlinna, THL (alkaen klo 11.05, kohta 4b)

Johtava asiantuntija Jari Jalava, THL (puheenjohtaja)

Erityisasiantuntija Kati Räisänen, THL (varapuheenjohtaja)

Marko Lähteenmäki, THL

Poissa:

5.9.2024

Eläinlääkäri Katariina Kivilahti-Mäntylä, Fimea (varajäsen)

Johtava asiantuntija Nina Kaario, MMM

Johtava asiantuntija Suvi Nykäsenoja, Ruokavirasto (varajäsen)

Infektiosairauksien apulaisylilääkäri Reetta Huttunen, TAYS

Johtaja Otto Helve, THL

Ylilääkäri Sohvi Kääriäinen, THL

Tutkimusanalyytikko Esko Kettunen, THL

Muistio:

1. Kokouksen avaus ja asialistan hyväksyminen
 - a. Pj. avasi kokouksen klo 10.08 ja asialista hyväksyttiin. THL:n viestintäpäällikkö Marko Lähteenmäki esittäytyi.
2. Edellisen kokouksen muistio
 - a. Edellisen kokouksen muistio hyväksyttiin ja julkaistaan MTKA:n verkkosivulla.
3. Sidonnaisuuslomakkeiden palauttaminen, ryhmän kokoonpano
 - a. Muutamia sidonnaisuuslomakkeita puuttuu edelleen, toimitettava ehdottomasti ennen seuraavaa kokousta. Pj. laittanut kyseisille henkilöille alkuviikosta sähköpostimuistutteen.
 - i. Ryhmän kokoonpanoon on tulossa pieniä muutoksia, virallisten nimeämispäätösten jälkeen THL:n johto tekee uuden päätöksen.
 - ii. Ryhmän toinen sihteeri vaihtuu, Esko Kettusen tilalle tulee Anni Koivisto.
4. JAMRAI II ja NAP
 - a. NAP 2024-2028 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-408-322-5>
 - i. suomenkielinen julkaistu kesällä, ruotsinkielinen käännös tulossa syksyn aikana
 - STM:n Anni Virolainen-Julkusen mukaan mm. Ranskan suurlähetystö ollut kiinnostunut ja aikovat kääntää dokumentin itse ranskaksi. Olisiko mahdollista käännättää myös englanniksi?
 - ii. Pj. kysyy linjajohdolta lupaa englanninkieliselle käännökselle.
 - b. Täytäntöönpanosuunnitelma, tilanne (JJ)
 - i. Pj. esitteli WHO:n implementaatiomallia ja ehdotti, että laaditaan konkreettinen suunnitelma vuodelle 2025 THL:n työpaperina: kohteet, toimenpiteet, aikataulu, suorittaja.

5.9.2024

- ii. Ruokaviraston Saija Kalenius kommentoi aikataulutusta, seuraavan vuoden tavoitteiden ja toimenpiteiden suunnittelu syksyllä on myöhäinen ajankohta mm. rahoituksen kannalta.
- iii. Opetushallituksen Dinah Arifulla ehdottaa, että tehtäisiin tavoitteet 5 vuoden ajalle, jolloin kokonaiskuva pysyy paremmin hallinnassa ja jotta taustaorganisaatioille jää riittävästi aikaa reagoida – esim. koulutussektorilla vuosi on liian lyhyt aika.
- iv. STM:n ja MMM:n edustajat totesivat että WHO:n malli on hyvä, mutta huoli vuosisyklistä ymmärrettävä.
- v. Pj:n mukaan suunnitelma tehty vuosisyklillä, koska aiemmin on sovittu, että erillisrahoituksia ei haeta, vaan toimet sovitetaan olemassa olevaan rahoitukseen. Tavoitteet asetetaan sen mukaisesti. Lyhyen aikavälin tavoitteiden lisäksi voidaan kuitenkin tehdä pitkän aikavälin tavoitteita.
- vi. Pj. esitteli tautitaakka-arvioita ja ehdotti ensi vuodelle kohteiksi:
1) Hypervirulentti *Klebsiella pneumoniae*, 2) MRSA, 3) *Acinetobacter baumannii*, 4) ESBL *E. coli* ja 5) mikrobilääkekulutus.
- Zoonosikeskuksen Saara Raulo kommentoi, että THL:n ja RV:n kanssa yhteistyönä valmisteltu jo pidempään ehdotusta tutkimuksen ja seurannan kohteista, linjauksia olisi hyvä nyt tehdä. Olisi hyvä myös linjata pyritäänkö eläinsektorilla vaikuttamaan eläinten MRSA:n ja ESBL:n vallitsevaan tilanteeseen vai toimitaanko reaktiivisesti vasta sitten kun ilmenee tartuntoja ihmisillä.
 - vii. Pj. totesi että resistenttien kantojen leviämisen uhkaa lisää tällä hetkellä vilkas potilasliikenne (sairaalsiirrot) Euroopassa.
 - viii. STM:n AVJ totesi että nyt ehdotetut kohteet vaikuttavat viestinnällisesti melko teknisiltä, ehdotukset kohteiksi:
 - 1. Ajankohtaiset resistentit mikrobit (ainakin HvKpn, MRSA, *Acinetobacter baumannii*)
 - 2. Mikrobilääkekulutus
 - 3. Lainsäädännön muutokset
 - ix. Pj. esitteli ehdotettuja toimenpiteitä
 - x. THL:n Emmi Sarvikivi kommentoi, että erityisesti avopuolen mikrobilääkekulutuksen osalta olisi vielä paljon tekemistä.

5.9.2024

- xi. OPH:n DA muistutti 3. sektorin toimijoiden hyödyntämistä, esim. Infektioiden torjuntayhdistyksen koulutuspäivät maaliskuussa hyvä foorumi nostaa asiaa tietoisuuteen.
- Zoonoosikeskuksen SR kommentoi One Health -näkökulmaa, mahdollisten toimenpiteiden osalta MRSA ja ESBL relevantteja myös eläinsektorille.
 - xii. Fimean Riitta Niittyvuopio kysyy ehdotuksia toimenpiteiksi mikrobilääkekulutukselle. THL:n ES kommentoi, että tehokkaan mikrobilääkekäytön ohjauksen kannalta olisi määrättyjen lääkkeiden lisäksi tärkeää saada tieto indikaatioista (humaanipuolella, erityisesti avohoidossa).
 - xiii. STM:n AVJ kysyy onko nykyisellään mahdollista linkata mikrobilääkekulutus alueellisesti tartuntatautirekistein mikrobilääkeresistenssitietojen kanssa. THL:n ES ja pj. totesivat, että kyseessä on pitkän aikavälin kehityskohde.
 - xiv. Pj. toivoo lisää toimenpide-ehdotuksia mahdollisimman pian, mielellään syyskuun aikana.

c. WP10 Communication, Awareness raising (Marko Lähteenmäki)

- THL:n viestintäpäällikkö ML esitteli työpakettia, jota koordinoidaan Espanjasta käsin. Kampanjoiden aiheita eivät ole vielä vahvistettu.
- Pj. kysyi, onko kampanjoiden sisältöihin vielä mahdollista vaikuttaa? ML:n mukaan syötteitä ei varsinaisesti ole pyydetty, mutta hän voi niitä ainakin epävirallisesti välittää WP10 koordinoivalle taholle.

d. Lisäksi keskustelu AMR:n liittyvästä viestinnästä 2024 ja 2025

- THL:n ja Fimean viestinnän yhteistyönä suunniteltu kansallista suurelle yleisölle suunnattua somekampanjaa EAAD/antibioottiviikon yhteyteen, kohderyhmäksi esitetty matkailijoita. Asiantuntijoilta toivotaan kampanjaan ydinviestejä ajatuksella ”mitä jokaisen matkailijan tulisi tietää”. Ehdotuksia voi lähettää sähköpostilla suoraan Marko Lähteenmäelle pe 13.9. mennessä. Ennen EAAD/antibioottiviikkoa suunnitelmissa järjestää hyvinvointialueiden viestinnän asiantuntijoille tilaisuus (mitä hva:n viestintä voisi tehdä, somemateriaalien jakaminen

5.9.2024

ym.), johon toivotaan myös lyhyttä asiantuntijapuheenvuoroa. Lisäksi Fimean ja THL:n yhteinen mediatiedote suunnitteilla.

- MMM:n ER pitää matkailijoita hyvänä kohderyhmänä, ja kysyi onko mahdollista että ihmiset tilaisivat mikrobilääkeitä netistä – ryhmän jäsenillä ei tietoa että Suomessa tällaista tapahtuisi. Tietyissä matkakohteissa voi olla mahdollista ostaa mikrobilääkkeitä ilman reseptiä, mutta Euroopassa tämä nykyään harvinaista
- Pj. ehdotti muita mahdollisia viestinnän kohderyhmiä: esim. lemmikkien omistajat, tuotantoeläinten kanssa tekemisissä olevat.
- Ruokavirasto käyttänee resurssitilanteen vuoksi tämän vuoden EAAD-viestinnässä lähinnä muiden tuottamia materiaaleja.

5. Tiedoksi

a. Declaration from the Nordic Council of Ministers MR-S, MR-FJLS and MR-MK on antimicrobial resistance (AVJ)

- i. Pohjoismainen AMR / One Health -konferenssi marraskuun lopussa, jossa julkilausuma julkaistaan. Asiakirja löytyy MTKA:n kokouskansiosista.

b. Political Declaration of the High-level Meeting on Antimicrobial Resistance (AVJ)

- i. Julkilausumaa valmisteltu, YK:n yleiskokouksessa nyt toisen kerran AMR agendalla (edellinen 2016), ainakin ministeri SGL osallistumassa.
- ii. viimeisin saatavilla oleva versio löytyy MTKA:n kokouskansiosista.

c. TrACSS-raportointi, Suomen vastaus (JJ)

- i. Lähetetty määräajassa, pdf-versio MTKA:n kokouskansiossa.

d. https://www.lyyti.fi/p/Access_to_Antibiotics_in_the_Nordic_Region_2052/en

e. Uutisointi:

- 26.8.2024 [ESBL-Escherichia coli -bakteerien aiheuttamat infektiot vähenivät Suomessa merkittävästi pandemiavuosina 2020–2022](#)
- 18.6.2024 [Mikrobilääke siprofloksasiinille vastustuskykyisiä meningokokkibakteereita todettu Saudi-Arabian pyhiinvaeltajilla](#)

6. Muut asiat

5.9.2024

a. Pohjoismaisten OH AMR -ryhmien edustajat (SR)

- Kaksi erillistä ryhmää, strategia ja expert ryhmät, kummallakin oma mandaattinsa
- Asiantuntijaryhmässä ollut 2 Ruokaviraston edustajaa (eläinlääkinnän ja resistenssin asiantuntija) ja 2 edustajaa THL:stä (HLI, AMR), mahdollista olisi nimetä myös ympäristösektorin asiantuntija, jota Suomesta ei kuitenkaan ole ollut. Pj. vie asian THL:n edustajien osalta linjajohdolle. Asiantuntijaryhmän vuosikokous on marraskuussa Ruotsissa.
- Strategiaryhmässä edustajat ministeriöistä (STM, MMM, YM). Strategiaryhmä kokoontunut viimeksi kesäkuussa, mutta pitänyt etäkokouksia myös alkusyksystä.

i. ministeriöt nimeävät edustajat

7. Seuraava kokous

a.vko 43, 22.-24.10.2024, 2 h

8. Kokouksen päättäminen

a.Pj. päätti kokouksen klo 11.59.